

Päivähoidon maksu-uudistus: kevennyksiä pienituloisille

Vuoden 2008 alussa toteutettu päivähoidon maksu-uudistus on pienentänyt yksinhuoltajien, pienituloisten pariskuntien ja suurten perheiden (yli 6 henkeä) päivähoitomaksuja. Näiden ryhmien osuus päivähoidon asiakkaista on noin 20 prosenttia. Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen tekemän päivähoidon maksu-uudistusta käsitelleen loppuraportin mukaan päivähoidon maksut olivat ennen maksu-uudistusta regressiivisiä. Tämä tarkoittaa, että keskitulotasoa vähemmän ansaitsevat maksavat enemmän suhteessa maksukykyynsä kuin suurituloiset. Uudistuksen myötä maksujen progressiivisuus on lisääntynyt 36 prosenttia vuosien 2007 ja 2009 välillä. Tästä huolimatta päivähoidon maksut ovat edelleen regressiivisiä.

Asiakasmaksujen porrastuksissa on edelleen kehitettävää, sillä päivähoitomaksujen huippu saavutetaan vain hieman keskituloa korkeammilla bruttotuloilla. Keskitulon yläpuolella olevat pariskunnat rahoittavat pääosan uudistuksesta. Päivähoidon enimmäismaksuja maksaa uudistuksen jälkeen yhä suurempi osa päivähoidon keski- ja suurituloisista, kahden - kolmen lapsen perheistä. Palkansaajapareista noin 10 prosenttia, yksinhuoltajamiehistä runsaat 20 prosenttia ja yksinhuoltajanaisista noin 50 prosenttia ovat tuloluokissa, joiden maksut laskivat vuonna 2008.

Päivähoidon rahoituksen määrä säilynyt ennallaan, henkilöstökehitys tasaista

Päivähoidon menot ovat säilyneet reaalisesti jokseenkin ennallaan 2000-luvulla. Kuntien päivähoitomaksuista saamat euromääräiset tulot ovat kasvaneet selvästi vuosina 2008 ja 2009, yhteensä 23 ja 31 miljoonaa euroa vuoteen 2007 verrattuna. Kuitenkin päivähoitotoiminnan tulot suhteessa päivähoidon kunnallisiin menoihin ovat laskeneet koko 2000-luvun ajan. Päivähoitomaksujen osuus kuntien toimintamenoista oli kokonaisuudessaan 11,5 % vuonna 2009 (11,7 % vuonna 2007).

Maksu-uudistuksen kanssa samaan aikaan annetun henkilöstöasetuksen vaikutukset ovat THL:n kuntakyselyn perusteella jääneet verrattain pieniksi. Arviolta noin 15 prosenttia kunnista vaikuttaisi välittömästi reagoineen henkilöstöasetuksen muutokseen. Päivähoidon suhteelliset henkilöstöressit (verrattuna lapsimääriin) ovat THL:n tilastojen mukaan pysyneet jokseenkin ennallaan viimeisen viiden vuoden aikana. Helsingin yliopiston ja pääkaupunkiseudun kuntien tekemän yhteisselvityksen ja THL:n kuntakyselyn mukaan suurimmissa kaupungeissa esiintyy kuitenkin puutetta pätevistä henkilöstöstä ja erityispedagogeista.

Avoimessa kuntapalautteessa toivottiin joustoa subjektiiviseen päivähoito-oikeuteen. Lapsille voitaisiin tällöin järjestää päiväkerhoja tai muuta viriketoimintaa. Osa- ja vuorohoidon maksuihin toivotaan pikaisesti valtakunnallista lainsäädäntöä.

Eero Siljander
erikoistutkija
CHESS-yksikkö
etunimi.sukunimi@thl.fi
(Kuvaaja: Maarit Kytöharju)

Lisää tietoa:

Siljander E, Väisänen A, Linnosmaa I, Sallila S. Tutkimus päivähoiton maksu-uudistuksesta. Vaikutukset maksuihin, kysyntään, käyttöön, kuntatalouteen ja henkilöresursseihin. Raportti 6/2012. Helsinki: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, 2012.